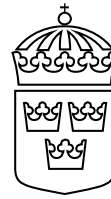

Regeringens proposition

2020/21:8

Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse

Prop.
2020/21:8

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 10 september 2020

Stefan Löfven

Morgan Johansson
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

För att bötesstraffet ska vara en trovärdig påföljd är det viktigt att personer som har ekonomiska möjligheter att betala sina böter också gör det. Möjligheten att förvandla böter till fängelse i de fall en person av ”uppenbar tredska” inte betalar sina böter har kommit att användas ytterst sällan. Det kan därför ifrågasättas om lagstiftningen om bötesförvandling tillämpas som den var tänkt. För att utvidga möjligheterna till bötesförvandling föreslår regeringen att kravet på att det ska vara uppenbart att den bötfällda av tredska inte har betalat sina böter ska tas bort. Regeringen föreslår också att det ålderdomliga ordet tredska byts ut mot trots. Böter ska alltså förvandlas till fängelse om de inte har kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfällda.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189).....	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Bötesförvandling ska ske i fler fall	5
4.1	Den nuvarande regleringen och behovet av att utvidga möjligheterna till bötesförvandling	5
4.2	Uppenbarhetsrekvisitet bör tas bort.....	7
4.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	9
5	Konsekvenser av förslaget	9
6	Författningskommentar.....	10
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Nya påföljder (SOU 2012:34) i relevanta delar	12
Bilaga 2	Utdrag ur betänkandets lagförslag.....	13
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	15
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	16
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 september 2020	17

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2020/21:8

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189).

2 Förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189)

Härigenom föreskrivs att 15 § bötesverkställighetslagen (1979:189) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §¹

Böter som inte har kunnat drivas in, skall på talan av åklagare förvandlas till fängelse, om det är uppenbart att den bötfällde av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt.

Är den bötfällde, när förvandling skall ske, skyldig att betala även andra böter än sådana som avses i första stycket, skall också dessa böter förvandlas.

Förvandlingsstraffet skall bestämmas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader.

Om böter inte har kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfällde, ska böterna på talan av åklagare förvandlas till fängelse. Bötesförvandling ska också ske om det av särskilda skäl är motiverat från allmän synpunkt.

Om den bötfällde, när förvandlingsstraffet ska beslutas, är skyldig att betala även andra böter än sådana som avses i första stycket, ska också dessa böter förvandlas.

Förvandlingsstraffet ska bestämmas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bötesstraff som har dömts ut före ikraftträdandet.

Regeringen beslutade den 25 juni 2009 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av påföljdssystemet för vuxna och unga lagöverträdare. I den del av uppdraget som handlade om böter ingick bl.a. att undersöka och föreslå hur reaktionen ska se ut vid utebliven betalning av böter (dir. 2009:60). Utredningen, som antog namnet Påföljdsutredningen, överlämnade i maj 2012 betänkandet Nya påföljder (SOU 2012:34).

I detta lagstiftningsärende behandlas utredningens förslag avseende bötesförvandling. En sammanfattning av betänkandet i de delar det avser böter finns i *bilaga 1* och betänkandets lagförslag i relevanta delar finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (Ju2012/04191/L5).

Betänkandets förslag när det gäller övriga frågor bereds vidare i Regeringskansliet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 juni 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över ett lagförslag som är likalydande med lagförslaget i denna proposition. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

4 Bötesförvandling ska ske i fler fall

4.1 Den nuvarande regleringen och behovet av att utvidga möjligheterna till bötesförvandling

Regeringens bedömning: Möjligheterna till bötesförvandling bör utvidgas.

Utredningens bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser är generellt positiva till utredningens förslag om böter. Få remissinstanser uttalar sig dock särskilt om behovet av utvidgad bötesförvandling. *Åklagarmyndigheten* gör bedömningen att det utrymme som finns för bötesförvandling inte har använts i den utsträckning som förefaller möjligt och anger att det är upp till Kronofogdemyndigheten och Åklagarmyndigheten att verka för att lagstiftningen tillämpas på det sätt som varit lagstiftarens avsikt. Åklagarmyndigheten noterar vidare att det har påbörjats ett arbete med att se över den aktuella regleringen och utveckla ett samrådsförfarande mellan myndigheterna. *Kronofogdemyndigheten* påpekar att arbetet med bötesförvandling har intensifierats och att myndigheten tillsammans med Åklagarmyndigheten har tagit fram en handledning.

Skälen för regeringens bedömning

Den nuvarande regleringen av bötesförvandling bygger på rimliga överväganden ...

Bötesstraff verkställs i första hand frivilligt genom uppbörd, dvs. frivillig betalning, och i andra hand tvångsmässigt genom indrivning. Uppbörd av böter sker så snart dom, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har meddelats. Någon skyldighet att betala finns dock inte förrän domen har fått laga kraft eller föreläggandet har godkänts. Om någon frivillig betalning då inte sker, verkställs betalning tvångsvis genom indrivning (1–2, 4 och 6 §§ bötesverkställighetslagen [1979:189], förkortad BvL).

Om indrivning av böter har avbrutits utan att böterna betalats och det enligt Kronofogdemyndighetens bedömning finns anledning att anta att böterna ska förvandlas till fängelse, ska Kronofogdemyndigheten skicka en redogörelse om detta till behörig åklagare (17 § bötesverkställighetsförordningen [1979:197], förkortad BvF). Böter som inte har kunnat drivas in ska på talan av åklagare förvandlas till fängelse om det är uppenbart att den bötfällde av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt. I det senare fallet handlar det främst om personer som utnyttjar det förhållandet att deras bristande betalningsförmåga har lett till att de blivit bötesimmuna. Förvandlingsstraffet ska bestämmas till fängelse i 14 dagar–3 månader (15 § BvL).

När det nuvarande systemet för bötesförvandling infördes uttalades bl.a. att det är angeläget att bötesstraffets effektivitet upprätthålls eftersom bötesstraffet i många sammanhang är en lämplig påföljd. Samtidigt konstaterades att man måste acceptera vissa av de negativa konsekvenser som är förenade med förvandlingsstraff om man vill undvika att en bötesimmun grupp uppkommer. De negativa effekterna kunde motverkas genom att man konstruerade ett system där förvandlingsstraffet inte urskillningslöst drabbar alla som inte betalar sina böter utan i görligaste mån inriktas på personer som genom olika slags illojala åtgärder gör sig oåtkomliga för indrivning. Därtill fanns behov av att kunna ingripa även mot vissa andra i situationer där det från allmän synpunkt kan framstå som stötande om den bötfällde undgår sanktion (prop. 1982/83:93 s. 1, 14–15 och 17).

Det är utgångspunkter som regeringen ställer sig bakom. Avsikten med bötesförvandling är inte att alla bötesstraff som förblir obetalda efter indrivning ska förvandlas till fängelse. Systemet med bötesförvandling syftar i stället till att dels ingripa mot bötfällda som hindrar verkställighet, dels att ingripa mot personer som blivit bötesimmuna.

... men statistik visar att böter ytterst sällan förvandlas till fängelse ...

Enligt statistik från Kronofogdemyndigheten var 76 068 personer restförda för böteskulder vid utgången av 2019. Av dessa var 9 673 personer restförda för 3–9 böteskulder och 191 personer hade 10 eller fler böteskulder.

Under de senaste tio åren har 1–13 ärenden om bötesförvandling registrerats i Cåbra (Åklagarmyndigheten verksamhetsstöd) per år som ”talan om förvandling av böter”.

Tabell 4.1 **Antalet ärenden om bötesförvandling som registrerats i CÅBRA per år**

Prop. 2020/21:8

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6	7	10	1	2	4	4	11	8	13

... och det finns mot den bakgrunden behov att utvidga möjligheterna till bötesförvandling

Det är av vikt att systemet med förvandlingsstraff tillämpas som det var avsett eftersom det kan bidra till att böter framstår som en tillräckligt ingripande och trovärdig påföljd. Det ökar förutsättningarna för att använda böter som påföljdsform även för brott med inte helt obetydliga straffvärd- en. Att böter förvandlas till fängelse ytterst sällan gör att det kan ifråga- sättas om lagstiftningen om bötesförvandling tillämpas som det var tänkt.

Mot bakgrund av det arbete som Kronofogdemyndigheten och Åklagar- myndigheten beskrev i sina remissvar 2012 har ny statistik inhämtats. Av statistiken kan inte utläsas att Åklagarmyndighetens arbete med att ut- veckla samrådsförfarandet och Kronofogdemyndighetens intensifierade arbete och framtagande av handledning har lett till ett ökat antal ärenden om bötesförvandling. Enligt regeringen finns det mot denna bakgrund ett behov av att utvidga möjligheterna till bötesförvandling.

4.2 Uppenbarhetsrekvisitet bör tas bort

Regeringens förslag: Kravet att det ska vara uppenbart att den böt- fällde inte betalat sina böter av tredska för att bötesförvandling ska få ske tas bort. Bestämmelsen där frågan regleras ska också moderniseras språkligt. Böter ska kunna förvandlas till fängelse om de inte kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfullde.

Utredningens förslag stämmer i sak överens med regeringens. Utred- ningen föreslår dock inte någon språklig modernisering av paragrafen som innebär att ordet ”trots” används i stället för ”tredska”.

Remissinstanserna: *Hovrätten över Skåne och Blekinge, Helsingborgs tingsrätt, Malmö tingsrätt och Ekobrottsmyndigheten* tillstyrker förslaget. *Hovrätten för Västra Sverige* och *Hovrätten för Nedre Norrland* konsta- terar att förslaget rymmer mindre väl med önskemålet i direktiven till Påföljdsutredningen om att användningen av korta fängelsestraff bör minska. *Åklagarmyndigheten* konstaterar att det även i framtiden kommer att krävas tredska, vilket i sig innebär ett högt ställt krav och frågan är om den föreslagna ändringen kommer att få annat än marginell betydelse. *Kronofogdemyndigheten* är positiv till att kravet på uppenbar tredska tas bort eftersom det kommer att underlätta i bevishänseende. *Stockholms universitet (Juridiska fakulteten)* anser att det bör säkerställas att slopandet av uppenbarhetsrekvisitet ses som ett förtydligande och inte som en påtag- lig utvidgning av möjligheterna till bötesförvandling.

Skälen för regeringens förslag: Bötesförvandling ska ske om det är uppenbart att den bötfullde av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt

(15 § BvL). I betänkandet konstateras att begreppet uppenbart vanligtvis tolkas som ett mycket högt ställt krav.

I förarbetena anges att kravet på uppenbar tredska tar sikte på sådan direkt obstruktion av verkställigheten som någon gång förekommer men även på den situation att den bötfällda på ett illojalt sätt har vidtagit verkställighetshindrande åtgärder så att indrivning inte kan äga rum. Det kan gälla personer som genom skenavtal eller täta byten av arbetsplats lyckas göra sig oåtkomliga för exekutiva åtgärder. Det anges dock även att paragrafens formulering inte utesluter bötesförvandling även i fall då det inte kan visas att verkställighetshindrande åtgärder har vidtagits. Om en allmän bedömning av den bötfälldes levnadsstandard och personliga förhållanden i övrigt ger vid handen att den bötfällda avsiktligt har undandragit sig att betala får det anses vara fråga om ett sådant fall av tredska då bötesförvandling ska äga rum (prop. 1982/83:93 s. 34). Det kan mot denna bakgrund ifrågasättas om kravet på uppenbar tredska har kommit att begränsa paragrafens tillämpningsområde mer än vad som var avsett.

I betänkandet föreslås att uppenbarhetsrekvisitet ska tas bort. Utredningen gör bedömningen att det bör kunna innebära att den bötfälldes agerande kopplat till själva utmätningsförfarandet ges en större betydelse. Det kan antas leda till fler fall av bötesförvandling. Utredningen konstaterar vidare att det utifrån behovet av att upprätthålla bötesstraffets trovärdighet är rimligt att sådan tredska kan leda till bötesförvandling. Regeringen delar utredningens bedömning.

Som *Åklagarmyndigheten* konstaterar är kravet på tredska redan i sig ett högt ställt krav för bötesförvandling. Att uppenbarhetskravet tas bort innebär att beviskravet sänks. Bestämmelsen kommer därigenom att kunna tillämpas i fler fall eftersom den bötfälldes avsikt att undandra sig betalning inte behöver vara lika tydligt framträdande som tidigare för att bötesförvandling ska kunna komma i fråga. Det innebär dock ingen påtaglig utvidgning av tillämpningsområdet, vilket *Stockholms universitets (Juridiska fakulteten)* vill säkerställa.

Vad gäller frågan om förslaget kommer att leda till en ökad användning av korta fängelsestraff, vilket *Hovrätten för Västra Sverige* och *Hovrätten för Nedre Norrland* lyfter fram, konstaterar regeringen att förslaget syftar till man i fler fall än i dag ska kunna förvandla ett bötesstraff till fängelse. Även efter bötesförvandling finns dock en möjlighet att betala böterna. Eftersom den aktuella bestämmelsen är inriktad på personer som har förmåga att betala böter men som av tredska inte gör det, kan det antas att en del av de vars böter förvandlas till fängelse kommer att betala sina böter i stället för att avtjäna ett fängelsestraff.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att uppenbarhetsrekvisitet tas bort. I det sammanhanget bör även det ålderdomliga ordet tredska ersättas av det mera moderna uttrycket trots. Ingen ändring i sak är avsedd med den ändringen. Även i övrigt bör språket i bestämmelsen moderniseras. Böter ska alltså förvandlas till fängelse om de inte kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfällda. För att förslaget ska få avsedd effekt är det dock, vilket såväl utredningen som ansvariga myndigheter konstaterar, viktigt att frågan om bötesförvandling ges en högre prioritet hos ansvariga myndigheter.

Regeringens förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2021.

De utökade möjligheterna till bötesförvandling ska inte gälla för bötesstraff som har dömts ut före ikraftträdandet.

Utredningens förslag stämmer i sak överens med regeringens när det gäller övergångsbestämmelsen. Övergångsbestämmelsen har dock en annan språklig utformning än regeringens förslag. Utredningen föreslår att lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2015.

Remissinstanserna yttrar sig inte i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringen bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår att det ska ske den 1 januari 2021.

De utvidgade möjligheterna till bötesförvandling bör inte tillämpas i situationer där bötesstraffet dömdes ut före ikraftträdandet. Eftersom bötesförvandling inte är en påföljd för brott följer detta inte av den generella bestämmelsen i 5 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken där det anges att nya bestämmelser inte får tillämpas på ett sådant sätt att de ges retroaktiv verkan till den tilltalades nackdel. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse med innebörd att äldre regler ska gälla för böter som har dömts ut före ikraftträdandet.

5 Konsekvenser av förslaget

Regeringens bedömning: Förslagen kan väntas leda till vissa mindre kostnadsökningar för Kronofogdemyndigheten och för rättsväsendets myndigheter. Dessa kostnadsökningar bedöms kunna rymmas inom ramen för befintliga anslag.

Utredningens bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Det stora flertalet remissinstanser har inga synpunkter på bedömningen. *Vänersborgs tingsrätt* anser att det är önskvärt med en mer utförlig konsekvensanalys.

Skälen för regeringens bedömning: Den föreslagna ändringen innebär att obetalda bötesstraff kommer att förvandlas till fängelse i något större utsträckning än i dag. Förslaget leder därför till ett något ökat antal ärenden om bötesförvandling hos Kronofogdemyndigheten, Åklagarmyndigheten och domstolarna. Det kan även förväntas en viss ökad kostnad för Kriminalvården. Den kostnaden är dock svår att beräkna eftersom den aktuella bestämmelsen är inriktad på personer som har förmåga att betala böter men som av tredska inte gör det. Även efter en bötesförvandling finns möjlighet att betala böterna. Det kan antas att en del av de vars böter förvandlas till fängelse kommer att betala sina böter i stället för att avtjäna ett fängelsestraff. Sammantaget bedöms kostnadsökningarna inte bli större än att de kan finansieras inom ramen för befintliga anslag.

Förslaget bedöms inte medföra ökade kostnader eller administrativa bördor för enskilda. Det bedöms inte heller medföra några konsekvenser för jämställdheten.

6 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189)

15 § *Om böter inte har kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfällde, ska böterna på talan av åklagare förvandlas till fängelse. Bötesförvandling ska också ske om det av särskilda skäl är motiverat från allmän synpunkt.*

Om den bötfällde, när förvandlingsstraffet ska beslutas, är skyldig att betala även andra böter än sådana som avses i första stycket, ska också dessa böter förvandlas.

Förvandlingsstraffet ska bestämmas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att förvandla böter till fängelse. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Första stycket ändras genom att kravet på att det ska vara uppenbart att den bötfällde inte betalat sina böter av tredska tas bort. En språklig modernisering görs genom att ordet tredska ersätts med trots. Ingen ändring i sak är avsedd i den delen. Böter ska alltså förvandlas till fängelse redan om de inte har kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfällde. Att uppenbarhetskravet tas bort innebär att åklagarens beviskrav lindras. Bestämmelsen kommer därigenom att kunna tillämpas i fler fall. Däremot är ändringen inte avsedd att innebära någon förändring av vilka omständigheter som typiskt sett ska beaktas vid avgörande av om böter ska förvandlas till fängelse. Med trots avses att den bötfällde avsiktligt undandragit sig betalning. Till exempel kan det handla om personer som genom skenavtal, täta byten av arbetsplats och liknande förfaranden lyckas göra sig oåtkomliga för exekutiva åtgärder. Det kan också röra sig om personer som har ”kontoret på fickan” eller som genom bolagsrättsliga transaktioner döljer att de i realiteten disponerar över betydande tillgångar. Liksom hittills kan bötesförvandling komma i fråga också i fall när det inte kan visas att verkställighetshindrande åtgärder har vidtagits. Om en allmän bedömning av den bötfälldes levnadsstandard och personliga förhållanden i övrigt ger vid handen att den bötfällde avsiktligt har undandragit sig att betala, anses en sådan situation som avses i lagrummet vara för handen (prop. 1992/93:93 s. 34).

Att beviskravet sänks innebär att den bötfälldes avsikt att undandra sig betalning inte behöver vara lika tydligt framträdande som tidigare för att bötesförvandling ska kunna komma i fråga. Om den bötfällde vägrar att svara på frågor och i övrigt medverka till att klarlägga sina ekonomiska förhållanden, kan det ofta anses att förutsättningarna för bötesförvandling är uppfyllda.

Övriga ändringar av paragrafen är endast redaktionella och språkliga.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bötesstraff som har dömts ut före ikraftträdandet.

Övervägandena om ikraftträdande- och övergångsbestämmelser finns i avsnitt 4.3.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 januari 2021.

Av *punkt 2* framgår att paragrafen ska gälla i sin äldre lydelse för bötesstraff som har dömts ut före den 1 januari 2021.

Sammanfattning av betänkandet Nya påföljder (SOU 2012:34) i relevanta delar

Böter

Dagsbotsbelopp

Ett dagsbotsstraff bör alltid vara mer ingripande än ett penningbotsstraff. Ett dagsbotsstraff bör därför alltid överstiga vad som i dag kan utgå genom penningböter, dvs. 4 000 kr. Dagsböter ska bestämmas till 4 000 kronor samt det antal dagsböter som följer med anledning av brottsligheten, minst 30 och högst 150, eller 200 när böter används som gemensamt straff för flera brott. Varje dagsbot ska fastställas till ett visst belopp från och med 30 till och med 1 000 kronor, efter vad som bedöms som skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt. Detta ska gälla både när böter döms ut som ett självständigt straff och som en tilläggsstraff till villkorligt fängelse eller ungdomsvård.

Verkställigheten av dagsbotsstraff

För att minska den andel böter som lämnas över till indrivning och på så sätt även öka effektiviteten i verkställigheten av bötesstraff, bör det införas en möjlighet till uppskov och längre betalningsfrist för dagsbotsstraff. I de fall bötesgäldenären gör en skriftlig begäran inom den frist på 30 dagar som gäller för betalning ska Rikspolisstyrelsen medge en förlängd betalningsfrist om ytterligare 90 dagar. Bötesgäldenären ska då ges möjlighet att betala beloppet i tre separata poster under tre månader eller hela beloppet genom en inbetalning. Vi har gjort bedömningen att möjligheten att förvandla obetalda böter till fängelse för den grupp lagöverträdare som medvetet undandrar sig betalning bör öka. I dag anges att böter kan förvandlas om det är uppenbart att den bötfällde av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt. Kravet på att det ska vara ”uppenbart” att den bötfällde har tredskats ska tas bort.

Böter som tilläggsstraff till villkorligt fängelse

Böter som dömts ut som tilläggsstraff till villkorligt fängelse ska i första hand verkställas genom uppbörd och indrivning i enlighet med bestämmelserna i bötesverkställighetslagen (1979:189). Om det inom prövotiden för det villkorliga fängelsestraffet står klart att förutsättningarna för bötesförvandling enligt bötesverkställighetslagen är uppfyllda, ska dock rätten på talan av åklagare undanröja böterna och ersätta dem med en annan tilläggsstraff eller besluta att det villkorliga fängelsestraffet ska verkställas i anstalt.

Förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189)

Härigenom föreskrivs att 1, 3, 15 och 22 § bötesverkställighetslagen (1979:189) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Bötesstraff verkställs genom *Böter* verkställs genom uppbörd eller indrivning. Regeringen bestämmer, i vad mån uppbörd *ska* ske.

Lagens bestämmelser om böter gäller också vite. Bestämmelserna i 1–13 §§ gäller dessutom sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet. Vad som sägs i lagen om dom gäller även beslut.

3 §

Om verkställighet utomlands av här i landet *ålagt bötesstraff* finns särskilda bestämmelser.

Om verkställighet utomlands av här i landet *ålagda böter* finns särskilda bestämmelser.

15 §²

Böter som inte har kunnat drivas in, *skall* på talan av åklagare förvandlas till fängelse, om *det är uppenbart* att den bötfällde av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt.

Är den bötfällde, när förvandling *skall* ske, skyldig att betala även andra böter än sådana som avses i första stycket, *skall* också dessa böter förvandlas.

Förvandlingsstraffet *skall* bestämmas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader.

Böter som inte har kunnat drivas in, *ska* på talan av åklagare förvandlas till fängelse, om den bötfällde av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt.

Är den bötfällde, när förvandling *ska* ske, skyldig att betala även andra böter än sådana som avses i första stycket, *ska* också dessa böter förvandlas.

Förvandlingsstraffet ska bestämmas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader. Det får inte beslutas att förvandlingsstraffet ska vara villkorligt.

22 §³

Förvandling *av böter* får *ej* ske av Förvandling får *inte* ske av

¹ Senaste lydelse SFS 1983:352.

² Senaste lydelse SFS 1993:902.

³ Senaste lydelse SFS 1991:1140.

1. böter, som har *å dömts* för brott som enligt domen begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning,

2. vite som har *ut dömts* för underlåtenhet att fullgöra dom eller beslut rörande saken i mål som har handlagts enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Om hinder i andra fall mot förvandling av böter eller viten finns särskilda bestämmelser.

1. böter som *döms ut i förening med villkorligt fängelse*,

2. böter, som har *dömts ut* för brott som enligt domen begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning,

3. vite som har *dömts ut* för underlåtenhet att fullgöra dom eller beslut rörande saken i mål som har handlagts enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

2. Bestämmelsen i 15 § ska tillämpas i sin äldre lydelse beträffande bötesstraff som dömts ut före ikraftträdandet.

Efter remiss har yttrande över betänkandet lämnats av Riksdagens ombudsmän (JO), Göta hovrätt, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Hovrätten för Västra Sverige, Hovrätten för Nedre Norrland, Attunda tingsrätt, Stockholms tingsrätt, Falu tingsrätt, Örebro tingsrätt, Helsingborgs tingsrätt, Malmö tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Vänersborgs tingsrätt, Östersunds tingsrätt, Luleå tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Umeå, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Övervakningsnämnden i Linköping, Övervakningsnämnden i Sundsvall, Övervakningsnämnden i Visby, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Rättsmedicinalverket, Datainspektionen, Kustbevakningen, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Barnombudsmannen, Statskontoret, Tullverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen, Arbetsmiljöverket, Svenska ILO-kommittén, Lunds universitet (Juridiska fakultetsstyrelsen), Stockholms universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Stockholms universitet (Kriminologiska institutionen), Norrbottens läns landsting, Botkyrka kommun, Stockholms kommun, Tyresö kommun, Kalmar kommun, Olofströms kommun, Malmö kommun, Falkenbergs kommun, Göteborgs kommun, Hudiksvalls kommun, Sollefteå Kommun, FoU-Södertörn, SACO (genom Jusek och Akademikerförbundet SSR), Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges Socialchefer och Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare.

Svar har inte inkommit från Södermanlands läns landsting, Kronobergs läns landsting, Uppsala kommun, Strängnäs kommun, Valdemarsviks kommun, Nässjö kommun, Sjöbo kommun, Härryda kommun, Tanums kommun, Tidaholms kommun, Forshaga kommun, Skinnskattebergs kommun, Leksands kommun, Strömsunds kommun, Bodens kommun, Svenskt Näringsliv, Nämndemännens riksförbund, Sveriges domareförbund, Brottsofferjourenas Riksförbund, StödCentrum för Unga Brottsoffer, Riksförbundet BRIS – Barnens Rätt I Samhället, Rädda Barnen, Fryshuset, Riksförbundet Kriminellas Revansch I Samhället, X-CONS och Svenska fängvårdssällskapet. Riksrevisionen, Ungdomsstyrelsen, Väster- och Norrlands läns landsting, Örebro kommun, Vännäs kommun, TCO, LO och Arbetsgivarverket har avstått från att yttra sig över förslagen.

Yttranden har också inkommit från utredningen En nationell samordnare mot våld i nära relationer (Ju 2012:05), Föreningen Skyddsvärnet i Stockholm och ECPAT.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-08-18

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström samt justitieråden
Per Classon och Stefan Johansson

Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse

Enligt en lagrådsremiss den 25 juni 2020 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Johanna Gustafsson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 september 2020

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Johansson, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko

Föredragande: statsrådet Johansson

Regeringen beslutar proposition Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse